

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการวางหลักเกณฑ์ วิธีการจัดเก็บภาษีที่ดีของอาดัม สมิท(Adam Smith)

หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี อาดัม สมิท ได้วางรากฐานเอาไว้เมื่อประมาณสองร้อยกว่าปีมานั้น ได้มีการวิวัฒนาการขึ้นมาตามลำดับจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีนั้นพอจะสรุปหลักที่สำคัญได้ดังนี้ (เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม, 2546)

1. หลักของความแน่นอน การบริหารการจัดเก็บภาษีที่มีประสิทธิภาพนั้น กฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนและเป็นที่ยึดถือโดยผู้เสียภาษีทุกคน กล่าวคือ ในเรื่องฐานภาษี อัตราภาษี ตลอดจนวันเวลาและวิธีการที่จัดเก็บภาษีนั้น หากการจัดเก็บบางประเภทขาดความแน่นอนหรือมีความกำกวม (arbitrary) แล้วจะทำให้การจัดเก็บทำได้ลำบาก และอาจเป็นช่องทางก่อให้เกิดการทุจริตและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี

นอกจากความแน่นอนในเรื่องกล่าวมานั้น ยังอาจจะใช้หลักของความแน่นอนครอบคลุมเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีในเรื่องอื่นๆ ต่อไปอีก เช่น ความแน่นอนในด้านภาระภาษี (certainty of incidence) ความแน่นอนของหนี้ภาษี (certainty of liability) ความแน่นอนในการทำรายได้ (fiscal marksmanship) และความแน่นอนในการลดเงินได้ของเอกชน

2. หลักของการประหยัด ระยะเวลาการบริหารการจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นภาษีอากรแต่ละประเภทที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด และเสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีต่ำที่สุดด้วย ทั้งนี้เพราะว่าทั้งภาระข้อยุ่งยากในการเสียภาษีและค่าใช้จ่ายในการบริหารการจัดเก็บนั้น มิได้ก่อ

อะไรเพิ่มขึ้นแก่ผลผลิตของประเทศหากแต่เป็นการก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรของสังคมไปในทางที่สูญเปล่า

3. หลักของความเสมอภาค การจัดเก็บภาษีที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในหมู่ผู้เสียภาษีทุกคน หลักความยุติธรรมในการเก็บภาษีนั้นเป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี การพิจารณาความเป็นธรรมนั้น เราจะต้องพิจารณาทั้งความเป็นธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จัดเก็บ และความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติการจัดเก็บภาษีนั้น

4. หลักของการยอมรับ การบริหารการจัดเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทจะทำให้ง่ายขึ้นถ้าหากประชาชนให้ความร่วมมือในการเสียภาษี อย่างไรก็ตามการที่ประชาชนจะยินดีให้ความร่วมมือในการเสียภาษีนั้น ภาษีอากรทุกชนิดที่จะจัดเก็บจากประชาชนจะต้องได้รับการยอมรับจากประชาชนส่วนใหญ่ด้วย

5. หลักของการเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติ ในระบบภาษีที่ดีนั้นภาษีอากรทุกประเภทที่จะจัดเก็บจะต้องสามารถทำการบริหารการจัดเก็บได้ผลในทางปฏิบัติ ภาษีอากรบางอย่าง แม้จะมีเหตุผลดีในการทฤษฎี แต่ในทางปฏิบัติการจัดเก็บเป็นไปได้ยาก ภาษีนั้นจะถือเป็นภาษีที่ดีไม่ได้ ตัวอย่างเช่น ภาษีการค้าปลีก (retail sales taxes) หรือภาษีการใช้จ่าย (expenditure taxes) นั้น เป็นภาษีที่ดีในทางทฤษฎี แต่สำหรับประเทศที่ด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนานั้นจะไม่สามารถเก็บภาษีดังกล่าวอย่างได้ผลในทางปฏิบัติ ทั้งนี้เพราะขาดระบบการจดบันทึกและการตรวจสอบการเก็บภาษีที่ดีพอ ในกรณีเช่นนี้ภาษีดังกล่าวก็จะถือว่าเป็นภาษีที่ดี สำหรับประเทศนั้นไม่ได้

6. หลักของการทำรายได้ ภาษีที่ดีสำหรับรัฐบาลนั้นควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือเป็นภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้จากภาษีอากรนั้นได้มาก โดยที่ไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั้น

7. หลักของความยืดหยุ่น ภาษีที่ดีนั้นควรที่จะเป็นภาษีที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย ตัวอย่างเช่น การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในระบบก้าวหน้า ในขณะที่เศรษฐกิจกำลังขยายตัว รายได้ของประชาชนเพิ่มขึ้น แต่อัตราภาษีที่จัดเก็บจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้น ภาษีที่จะเก็บนั้นจะไปลดอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชาชนซึ่งจะช่วยลดแรงกดดันของเงินเฟ้อได้มาก ในกรณีตรงกันข้ามในขณะที่เศรษฐกิจซบเซา รายได้ของประชาชนจะลดลง อัตราภาษีที่เก็บจะลดลงในอัตราที่รวดเร็วกว่ารายได้ที่แสดง ซึ่งจะช่วยลดความเดือนร้อนของผู้เสียภาษีและพอจะลดความซบเซาของเศรษฐกิจได้บ้าง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานสรรพากรแนวใหม่ของกรมสรรพากร

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรเพื่อฐานภาษีที่ยั่งยืน

1. แนวปฏิบัติกรมสรรพากร เรื่องการสำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ เพื่อนำผู้ประกอบการที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบภาษีอย่างถูกต้อง เป็นธรรม ด้วยความสมัครใจ และเป็นปัจจุบัน (กรมสรรพากร. ศูนย์สำรวจและติดตามธุรกิจนอกระบบ. 2553)

2. แนวคิดระบบการบริหารจัดการเก็บภาษีให้ได้ตามประมาณการ (กรมสรรพากร. สำนักมาตรฐานในการจัดเก็บภาษีอากร. 2553) โดยการบริหารจัดการเก็บภาษีอากรโดยการกำกับและติดตามประเมินผลการจัดเก็บภาษีอากรบริหารการเร่งรัดภาษีอากร

3. แนวคิดระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างมีคุณภาพ โดยการบริหารการกำกับดูแลธุรกิจที่มีข้อมูลการเก็บภาษีตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ การกำกับดูแลธุรกิจที่มีศักยภาพในการเสียภาษี และธุรกิจที่มีแนวโน้มในการเสียภาษีไม่ถูกต้อง มีเจตนาในการหลีกเลี่ยงภาษี ตลอดจนการติดตามโครงการตามแผนคุ้มครองเศรษฐกิจของรัฐบาล

1. แนวคิดการป้องกันและปราบปรามผู้ทำลายระบบภาษีและหลีกเลี่ยงภาษี โดยการเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้ตรวจและรับรองบัญชี (T.A. และ C.P.A) และผู้ประกอบการจัดทำบัญชี จัดระดับความเชื่อมั่นต่อผู้ตรวจและรับรองบัญชี และกำหนดบทลงโทษที่ชัดเจน

2. จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการรายใหม่

3. ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และการเสริมสร้างสังคม โดยการใช้มาตรการภาษีในการสนับสนุน

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรโดยการพัฒนา ICT

เชิงรุก

กรมสรรพากรได้พัฒนาระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ การนำส่งเอกสาร การบันทึกรับเอกสารการพิจารณาคืนภาษี บูรณาการระบบฐานข้อมูล โดยให้มีการพัฒนาระบบข้อมูลสัญญาและข้อตกลงของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและองค์กรส่วนท้องถิ่น การพัฒนาระบบประมวลผลข้อมูลของคณะบุคคล การพัฒนาระบบติดตามผู้ยื่นแบบและไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษี การพัฒนาระบบภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย พัฒนาระบบ ICT คู่มาตรฐานสากลโดยโครงการยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์ RD SMOC ให้ได้รับ ISO 27001

2.2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรโดยการมุ่งสู่การเป็นองค์กรเชิงวิชาการ

กรมสรรพากรได้คำนึงถึงการพัฒนาคุณภาพระบบการบริหารงานขององค์กรสู่มาตรฐานสากลโดยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) การกำกับดูแลองค์กรที่ดี การส่งเสริมธรรมาภิบาลในกระบวนการกำกับดูแล การบริหารงานแบบบูรณาการในกลุ่มงานภารกิจด้านรายได้ การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของกรมสรรพากรกับหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา พัฒนาและปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมทันสมัย และพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นมืออาชีพ

2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ฤทธิ์ ประสิทธิ์นิล(2545) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้และทัศนคติต่อการชำระภาษีของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านค่าย อ.เมือง จ.ระยอง จากผู้เสียภาษีจำนวน 301 คน ผลการวิจัยพบว่าผู้มีหน้าที่เสียภาษีส่วนใหญ่ร้อยละ 61.80 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการชำระภาษี เห็นว่าหน้าที่ในการเสียภาษีเป็นหน้าที่ของประชาชนในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติและความรู้ต่อการเสียภาษี พบว่า ปัจจัยทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีผลต่อทัศนคติของผู้เสียภาษีต่อการชำระภาษี จากผลการศึกษาวิจัย เห็นควรให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านภาษีแก่ประชาชน โดยการใช้สื่อประชาสัมพันธ์หลายๆ รูปแบบ และควรให้มีการปรับปรุงการจัดเก็บภาษีโดยอำนวยความสะดวกในการบริการจัดเก็บภาษีให้ประชาชน

สายสุนีย์ บัวชุม(2548) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของบริษัทจำกัด ในท้องที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 1 โดยศึกษากลุ่มผู้ประกอบการจดทะเบียนประเภทบริษัทจำกัด จำนวน 325 ราย ผลการวิจัยพบว่า บริษัทจำกัดส่วนใหญ่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีผ่านพื้นที่สาขามากกว่าผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีความมั่นใจในการยื่นแบบแสดงรายการที่ได้รับการยืนยันและใบเสร็จรับเงินทันที ตลอดจนมีความมั่นใจในระบบการชำระเงินผ่านบัญชีธนาคารแต่ไม่มั่นใจในการทำธุรกรรมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ส่วนบริษัทจำกัดที่ยื่นแบบผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้ความเห็นว่า เป็นบริการที่สะดวกรวดเร็ว ลดค่าใช้จ่าย ปลอดภัย และสามารถยื่นแบบแสดงรายการได้ตลอด 24 ชั่วโมง และมีแนวโน้มที่บริษัทจะมีการยื่นแบบฯ ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น

สุปรียา ชลวีระวงศ์(2554) ได้ศึกษาเรื่อง ผลกระทบของการจัดเก็บภาษีเงินได้ของบุคคลธรรมดาของประเทศไทย โดยศึกษาข้อมูลจากข้อมูลของหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีอากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น การศึกษาประวัติค่าลดหย่อน ค่าใช้จ่าย และอัตราภาษีอากร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยพบว่า โครงสร้างของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของประเทศไทย ในระยะแรกจะมีการปรับเปลี่ยนอัตราภาษีสำหรับผู้มีรายได้ในระดับต่ำและระดับกลาง

เพื่อเป็นการช่วยลดภาระภาษีให้แก่ผู้มีรายได้น้อย แต่จะไม่มี การเปลี่ยนแปลงเลขสำหรับ ผู้ที่มีรายได้สูง ส่งผลกระทบทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางการกระจายรายได้และการจัดเก็บภาษีอากร

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved